

Vypracoval: David B.

Rozhovor s pamětníkem: bývalý plukovník československé armády, narozeným r. 1922.

Říkal jste, že jste byl ve Straně. Od kdy do kdy to bylo?

To bylo od pětačtyřicátého roku do šedesátého devátého.

A v šedesátém devátém jste skončil proč?

Protože jsem prohlašoval, že tady (ČSSR) žádná kontrarevoluce není, jak to říkal generální tajemník Husák. No a já jsem řídil armádu v oboru technicko-hospodářském. To zrovna jako voják jsem spolupracoval i s červenými podniky a připravoval materiály na plán na příští rok. Bylo mi řečeno, že jsem málo prosazoval myšlení strany, no zkrátka už to měli na mě připravený. Byl jsem hodnocený velmi dobře, dobře, vyhovující a nakonec pátý hodnocení: nevyhovující! Ze začátku jsem se k tomu mohl vyjádřit, psal jsem vyjádření a pak to dopadalo tak, že mi řekli, že na moje vyjádření není čas, papír vytrhli (ze stroje) a konec... To byly situace absolutně připravený. A tím jsem byl zbaven zaměstnání.

A když jste byl, jak jste říkal voják, z čeho se skládala Vaše pracovní náplň?

Řízení oprav pozemní motorové techniky. Veškeré. Na různých stupních. Začínal jsem od nejnižší až po nejvyšší.

Mohu se zeptat, nikdy jsem nebyl příliš ve vojenství sběhlí, jak jdou hodnosti po sobě?

Kam jste se dostal?

Já jsem vyšel základní vojenskou službu jako podporučík. Potom jsem byl povýšen na poručíka. Potom jsem odešel do civilu, oni mě volali, ale já už nechtěl nastoupit, protože jsem živil tehdy matku a sestru. Oni mi několikrát volali a nakonec to dopadlo tak, že mi přišel papír, veliký, povolání na mimořádné vojenské cvičení podle paragrafu 39 bez omezení doby a nástupem tehdy a tehdy. Tím jsem začal. Po krátkém čase jsem dostal nadporučíka. Pak to postupně šlo dál. No a skončil jsem jako plukovník. Generála jsem nedosáhl... (smích)

To jsem netušil, že jste byl tak vysoko. Ted' by mě ale moc zajímalo, kde jste byl 21. srpna 1968.

Tady (Praha 6, Břevnov). Sledoval jsem to, ale co jsem čekal... To byly takové podmínky, musel jsem vždycky hlásit, kde jsem. Jestli jsem v divadle a tak, abych byl k dosažení. No a toho 21. srpna najednou zvoní telefon, abych se dostavil na své pracoviště. Okamžitě. No tak to mi bylo jasné, že se něco děje. Vyšel jsem z domu, podívám se takhle směrem a tak a vidím ohromný letadla, zadky zvednutý, sedalo to. To je průser! (mocné zvolání doprovázené

úhozem ruky do desky stolu) Něco tady je. To nejsou naše letouny. Sedl jsem do auta, měl jsem oktávku. Takhle dole měla takovou páčku na světla, která se vyťahovala. Za tu jsem tak zabral, až jsem ji vytrhl, takže jsem jel bez světel. Dojel jsem na pracoviště, kde jsem si vzal služební vůz, no a tím to začalo. Byli jsme obsazováni...

A proč Vy jste byl povolán?

No protože jsme byli obsazováni. Nepřátelskými vojsky.

Ale co po Vás ti nadřízení chtěli, abyste dělal?

No normálně na své pracoviště. Svou práci. Já jsem byl zařazen na nějaké místo v nějaké velitelské funkci a teď jsem musel mimořádně rychle na to místo nastoupit a dělat to, co jsem dělal.

Tak to potom ano. Já jsem slyšel, že se chvíli přemýšlelo o tom, že česká armáda se bude útoku bránit...

Takhle. To nebylo ještě jasné, o co jde. Kdo to obsazuje a co. Najednou se tady objevily ruské jednotky, ty s tím bílým pruhem a my jsme byli ministrem obrany vyzváni, aby jednotky armády zachovali klid, nekladli odpor, a tak se nekladl odpor. Takže oni nás odzbrojili. A pak jsme docházeli normálně do svého zaměstnání a jednali jsme podle pokynů nám daných.

A třeba když byly demonstrace, tak proti těm se potom zasahovalo, ne?

Ano.

A to jste zasahovali vy?

Ne. Armáda nezasahovala. To byla bezpečnost. S tím my jsme neměli nic společného.

Ale podle toho, co jste říkal to vypadá, že s tím moc lidí nesouhlasilo, s tím, jak přišli Rusové. No jasně. Já s tím taky nesouhlasil. Protože bylo řečeno, že tady byla kontrarevoluce, že se naruší socialistické myšlenky. To nebyla pravda! A kdyby tu náhodou nějaká byla, tak česká armáda a policie měla dostatek síly, aby si to pohlídala sama. My jsme nepotřebovali nikoho, aby nám tady dělal pořádek. No a nakonec se ukázalo, že šlo o to, aby se dostala sem ruská vojska v určitém počtu, blízko západu. To byl taky jeden z důvodů, proč sem vstoupila. A aby nebyla sama – Varšavská smlouva.

A můžu se zeptat, trochu osobněji, kdy jste se poznali se svou paní? (kolem právě procházela plukovníkova manželka, jejíž podomácku vyrobené tiramisu již poklidně odpočívalo v mém břiše)

To mě musíte nechat chvíli přemýšlet. V 51., 52. roce.

A to jste byl v Praze?

To jsem byl v Praze. Ne! To jsem ještě vlastně v Praze úplně nebyl. Dojížděl jsem. Jsem přijel do Prahy tenkrát do ústředí vojenský nemocnice za účelem léčení. No a tam jsme se poznali, pak jsem ještě jednou přijel, oslavovali nějaké výročí, nebo co. Byl jsem tedy pozván, přišel jsem ještě s dalšími kolegy, poznal jsem paní a po víc jak roce jsme se vzali.

A bydleli jste spolu tady? (Praha 6, Břevnov)

To bylo složitý. Když jsem poznal paní, tak jsem byl přeložen do Prahy a bydlel jsem v podnájmu. S manželkou jsme měli jeden pokoj. Potom jsem byl po nějakých funkcích, tady v Praze vykonávaných, převelen do Karlových Varů. Manželku jsem měl tady, byt v Karlových Varech jsem zprvu nedostal, posléze však, po vyvinutí patričního nátlaku a poukázání na bytové podmínky mého předchůdce se mi ho přeci jenom dostalo, takže jsem si vzal ženu do Karlových Varů. No a když jsem tam tedy konečně dostal to bydlení, tak jsem byl asi po roce a půl znovu přeložen zpátky do Prahy a byl jsem ubytován támhle, na Vypichu. Tam byly domy ještě po Wermachtu. Tak to jsme byli v dřevěných barácích. Pak se to zlepšilo, byl jsem znovu přeložen, dostal jsem bydlení jako voják tady v Břevnově. Pak jsem byl přesazen do Brna na techniku, pak zpátky do Prahy. To bylo ale míst a funkcí, to bychom tu byli do večera...

A jak je to s dovolenou v armádě?

No nárok na dovolenou byl, ale to musel člověk podřídit službě. Aby ji ta dovolená nenarušovala úplně. A někdy taky byla dovolená přerušena úplně, kvůli nějaké situaci. Já jsem byl třeba jednou na dovolené a přiletěl pro mne vrtulník, jsem do něj nastoupila a bylo po dovolený.

A jak to bylo v tom šedesátém devátém? To na Vás museli být všichni naštvaní, jak jste odešel ze strany a tak.

To byly ty hodnocení. Služebně dobrý, všechno dobrý, ale že jsem nezvládl tu politickou situaci, že jsem to neprosazoval tu myšlenku. Já jsem na to neměl čas, protože jedna moje funkce byla taky kooperace s civilem. Já jsem neměl čas zabývat se nějakými politickými otázkami. Musel jsem dělat bojové plány, plány materiální na příští rok. To vyžadovalo maximální úsilí. Ale to bylo vidět, že to byla záminka. Jednoho dne takhle přišli, že prý jsem byl prohlášen za politicky nespolehlivého. Tak jsem byl zbaven funkce. A odtamtud do jiné funkce a potom poslán do civilu.

Což znamená vlastně propuštění s armády?

Ano, propuštění s armády... Měly mi být nabídnuta tři místa, ze kterých jsem měl mít možnost si vybrat a když bych si nevybral, ztrácela armáda povinnost se o mě starat. Jenomže situace byla taková, že mně nebylo nabídnuto žádné zaměstnání.

Jak to?

Krátce nebylo.

Já myslel, že to byla povinnost té armády.

No jo. Ta měla spoustu povinností jiných ještě. Tak jsem se sháněl sám po zaměstnání. Příklad vám řeknu takový. Sháněl jsem zaměstnání a byl jsem také u pražských komunikací. Tak jsem tam šel, protože tam měli techniku, kterou já jsem ovládal. Viděl jsem, že tam v dílně něco opravují. Byl to zahraniční stroj pozemní. Viděl jsem, jakým způsobem k tomu přistupují. Místo klíče, když to nešlo povolit, řekl jeden druhému: „Hele, vykašlem se na to.“ Vzali kladivo, bouchli do toho, rozbili tu část, kterou nemohli povolit a řekli, že to nejde opravit. To zůstalo ve mně, tak jsem šel k tomu řediteli, ucházel se o zaměstnání. Jednalo se o funkci mistra strojů. Sáhodlouhým vyptáváním a vyprávěním jsem mu dokázal, že vím, o co jde, až ohromeně pravil: „No ne. Tohle se mi ještě nikdy nestalo. No to vás беру okamžitě!“ Tak že jo, že budu vyzván, abych nastoupil. Čekal jsem 14 dní, pak mě přišel dopis od toho podniku, že na funkci mistra techniky vás nemohu přijmout, nemohu přijmout... Z vážných důvodů. No tak jsem se ptal proč a byla tam podepsána pracovnice jeho kádrového oddělení. A já říkám: „Prosím vás proč, tohleto?“ Řekla jen: „Postavila se proti vám organizace!“